

Gösteri Çağında Medya Söylemi: Televizyon Haberciliğinde Uyuşturucuyla Mücadelenin Temsili

Media Discourse in the Age of Spectacle: Representation of the Struggle Against Drug in Television Journalism

Oğuzhan SARI^a

Öz

Gösteri çağı, hayatın her alanına gösterinin nüfuz etmesi, gerçekliğin gösteri ile şekillenmesi, tüketimin ve imajların yükselmesiyle öne çıkmaktadır. Günümüzde bu durumun yaşandığı toplumlar ise gösteri toplumları olarak ifade edilmektedir. Medya, gösteri çağının en etkin araçlarından biridir. Gösteri çağı, medya söylemini de şekillendirmekte ve bu söylemler gösterinin kurallarıyla oluşturulmaktadır. Araştırmanın amacı, gösteri çağında televizyon haberciliği pratiklerini, gösteri odaklılığın haber söylemini nasıl etkilediğini uyuşturucuyla mücadeleyle ilişkin haberler üzerinden ortaya koymaktır. Uyuşturucu maddeler, özellikle çocuklar ve gençler için tehdit oluşturmakta ve her geçen zaman oluşturduğu tehdidin boyutu daha da artmaktadır. Bu nedenle de bu sorun ilgili kurum, kuruluş ve vatandaşlarla ortak şekilde etkin mücadele edilmeyi gerektirmektedir. Hemen her konuda olduğu gibi, böylesine önemli bir konuda da en önemli bilgilendirme ve farkındalık oluşturma aracı medyadır. Araştırmada, ana haber bültenleri içerisinde izlenme oranlarıyla öne çıkan Show ve Atv Ana Haber örneklem olarak belirlenmiş ve bu bültenlerde yayınlanan uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin haberlere betimsel analiz uygulanmıştır. Analiz sonucunda ilgili televizyon

^a Dr., sari.oguzhan@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1382-7704.

Bu makaleye atıf için/To cite this article: Sarı, O. (2026). Gösteri Çağında Medya Söylemi: Televizyon Haberciliğinde Uyuşturucuyla Mücadelenin Temsili. Toplum ve Kimlik Dergisi, 3(1), 30-63. Doi: 10.5281/zenodo.18445500

Geliş Tarihi (Received): 04.01.2026 / Kabul Tarihi (Accepted): 28.01.2026

haberlerinin uyuşturucuyla mücadeleyi, gösteri etkisinde bir gerçeklikle, konunun öneminden/hassasiyetinden uzak; izlenme, sansasyon, haz ve heyecan odaklı bir habercilik pratiğiyle temsil ettiği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: gösteri çağı, medya, haber, televizyon, televizyon haberciliği, uyuşturucu.

Abstract

The age of the spectacle is characterized by the pervasive influence of spectacle on every aspect of life, the shaping of reality through spectacle, and the rise of consumerism and images. The societies in which this situation occurs today are described as spectacle societies. The media is one of the most effective tools of the age of spectacle. The age of spectacle also shapes media discourse, and these discourses are constructed according to the rules of the spectacle. The aim of the study is to reveal television news practices in the age of spectacle and how spectacle-orientedness affects news discourse through news stories about the struggle against drugs. Drugs pose a threat, particularly to children and young people, and the magnitude of this threat is increasing with each passing day. Therefore, this problem requires effective combat through collaboration between relevant institutions, organizations, and citizens. As with almost everything else, the most important tool for informing and raising awareness on such an important issue is the media. In this study, Show TV and ATV Main News, which stand out in terms of viewership among main news broadcasts, were selected as samples, and descriptive analysis was applied to the news related to the struggle against drugs broadcast in these broadcasts. The analysis revealed that the television news programs in question represented the struggle against drugs with a spectacle-driven reality, detached from the importance/sensitivity of the issue and through a journalistic practice focused on watching, sensation, pleasure and excitement.

Keywords: Age of spectacle, media, news, television, television journalism, drug.

1. Giriş

Medya, dünyanın her yerinde olup bitenleri haber olarak aktaran en önemli haber verme/bilgilendirme aracıdır. Kitle iletişim araçları, haber/bilgi vermeyi kendi karakteristik yapılarına özgü şekilde gerçekleştirmektedir. Teknolojik ilerlemeler medyanın haber aktarım biçimini etkilemiş ve görsel-işitselliğin olanaklarından üst düzeyde faydalanılan yeni bir biçim ortaya çıkmıştır. Bu biçimde gerçeklik, görsel-işitselliğin etkisiyle bambaşka bir boyut kazanmaktadır. Sesi ve görüntüyü bir araya getiren televizyon, sözün ve yazının oluşturduğu etkiden çok daha büyük bir etkiyle kitlelere ulaşmaktadır.

Televizyon, görsel-işitsel yapısıyla gerçekliği biçimlendiren, dolayımlayan ve kitlelere sunan çok etkin bir kitle iletişim aracıdır. Birçok türden ürettiği içerikle birlikte önemli bir haber üretim ve yayın mecrası olan televizyon, kendi gerçekliğiyle haberleştirdiği konuları izler kitleye aktarmakta ve haber verme/bilgilendirme işlevini yerine getirmektedir. İzler kitleye televizyon haberleri, televizyonun karakteristiğini yansıtan yoğun ses, görüntü, metin gibi unsurlar eşliğinde ve belirlenmiş olay örgüsüyle aktarılmaktadır. Bu şekilde aktarılan televizyon haberleri bir medya gösterisine dönüşmekte, haber izleyicileri haberleri bir gösteri izlercesine heyecan, sevinç, üzüntü, öfke gibi duygulara kapılarak izlemektedir. Televizyon haberleri, gösteriye dönük ve hedef kitlede duyguları öne çıkaran niteliğiyle izleyicilere kendi oluşturduğu gerçekliği sunmaktadır. İçinde bulunulan çağda gerçekten öte temsiller öne çıkmakta, gösteri birçok alanı kaplamakta ve görsel olanın hakimiyeti söz konusu olmaktadır. Bu çağda medyanın oluşturduğu gerçekliğin, gösteriye uygun biçimde hızlı akacak ve tüketilecek; etkileyici, dikkat çekici ve geçici haz oluşturucu özellikte olması durumu öne çıkmaktadır. Öyle ki, televizyon haberlerinde suç ve suçla mücadele konuları da gösterinin yoğun bir şekilde etkisini hissettirdiği alanlardır. Bu tip haberlerde de gösterinin karakteristiğine uygun olacak ve haberi gösteri çerçevesinde başka bir boyuta taşıyacak öğeler sıklıkla kullanılmaktadır.

Bir mücadele alanı olarak uyuşturucu da haberlerde çeşitli şekillerde işlenmektedir. Toplum, uyuşturucu ve uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin bilgileri pek çok konuda olduğu gibi medyadan öğrenmektedir. Araştırmada, medya söylemindeki gösteri odaklılığın uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin televizyon haberlerinde ne şekilde yer aldığı, bu haberlerde gösteriselliğin nasıl kurulduğunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak Show Ana Haber ve Atv Ana Haber örneklemeleri üzerinden belirlenen haberlere betimsel analiz uygulanmıştır. Araştırmada, toplumların geleceğini etkileyebilecek

nitelikte bir sorun olan uyuşturucu ile mücadelenin, her konuda olduğu gibi suç ve suçla mücadeleye ilişkin olarak da toplumun bilgilendirildiği televizyon haberciliğinde ne şekilde ele alındığı ortaya konulmakta ve bu yönüyle araştırmanın, literatüre katkı sunabileceği öngörülmektedir. Araştırmada öncelikle kuramsal zemini oluşturan gösteri çağı ve toplumu ile medya söyleminde ve televizyon haberciliğinde gösteri konuları aktarılmakta, ardından uyuşturucu tehdidi ve bu tehdide karşı iletişim çalışmalarının önemine değinilmektedir. Sonrasında ise belirlenen örneklem dahilindeki haberler analiz edilmektedir.

2. . Gösteri Çağı ve Gösteri Toplumu

Türk Dil Kurumu Sözlüklerinde gösteri; “ilgi, dikkat çekmek için bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun”, “bir istek veya karşı görüşün, halkın ilgisini çekecek biçimde topluca ve açıkça yapılması; nümayiş”, “sinema veya tiyatrodaki film, oyun gösterme işi”, “genellikle şarkı, dans vb.'nin yer aldığı eğlence; şov” gibi anlamlara gelmektedir (Türk Dil Kurumu, t.y.). Gösteriye toplumsal düzeyde yaklaşan, onu günümüz toplumlarının temel yapısı olarak gören ve ‘gösteri toplumu’ kavramını ortaya koyan Debord’a göre gösteri, büyük bir egemenliğe sahip pazar ekonomisinin hükümlerine ve yeni hükmetme yollarına karşılık gelmektedir (Debord, 2021: 164). Gösteri; eğlence, enformasyon, reklam gibi unsurlarıyla toplumsal düzeyde hakim hale gelmiş yaşamın modeline karşılık gelmektedir. Gösteri, biçim ve içerik olarak mevcut sistem koşullarını ve amaçlarını tümüyle ve devamlı olarak doğrulamaktadır. Bu açıdan Debord gösteriye, eğlenceye dönük imajlar yoluyla çarpıtılmış toplumsal bilinç ve yaşamın onaylanması ve bu durumun yeniden üretilmesine izin verilmesi şeklinde yaklaşmaktadır (Yıldız, 2023: 99-100). Debord’a göre toplum, gösteri tarafından denetlenen, tüketime yönelik bir toplumdur. Gösteri toplumunda tüketim ve gösteri birleşmektedir (Kaya, 2017: 819). Modern üretim sisteminin uygulandığı toplumlarda hayatın her alanı bir gösteri biçiminde görünmektedir. Gösteri toplumlarında yaşanan her şey, yerini temsillere veya imajlara bırakmıştır (Debord, 2021: 34). Güneş’e göre, görünürlüğün var olmanın koşulu haline geldiği günümüz dünyasında insanlar star olmanın peşindedir. Diziler, reklamlar, gösteri dünyası, insanları sıradanlığın kötü bir durum olduğuna ikna etmeye çalışmaktadır. Gösteri; zihinleri karıştıran, insanın varoluşuyla kendisini birleştiren, niteliği değil, niceliği önemseyen, sürekli olarak etkisini hissettiren, yaşamlara istediği şekli veren büyük bir güçtür ve tüm bunları insanların kendi özgür seçimleriymişçesine yaptırmaktadır. Gösteriyle özdeşleşen çağda insanlar hazzı elde etmeye çalışmakta ve insanlara, mutluluğun haz dışında aranılmayacağı öğretilmektedir (Güneş, 2014: 63-121). Gösteri, kendisine

olumlu anlamlar atfederek kitlelere sunulmakta ve Debord'un ifadesiyle "Görünen şey iyidir, iyi olan şey görünür" mesajı verilmektedir (Debord, 2021: 37).

Gösteri toplumu, modern üretim araçlarının etkin olduğu tüm toplumlara karşılık gelmektedir. Bu toplumlarda gerçeklik, yerini temsile bırakmıştır. Sosyal gerçeklikten ayrılan ve yeni bir form kazanan imajlar, gerçek yaşamı yeniden inşa edememektedir. Gösteri toplumunda imajlar ön plana çıkmakta ve imajlar yoluyla sahte gerçeklikler üretilmektedir (Günerigök, 2018: 215-216). Gören ve gösterilen birleşmekte, aynı noktada gerçeklik oluşturulmakta ve gösteri, varoluşu ele geçirmeye çalışmaktadır. Bu ortamda insanlarda oluşan duygular, düşünceler, hayaller, bilgiler vb. gösterinin etkisi altındadır. Gösteri ortamında tek gerçek olarak imaj öne çıkmakta, gerçeklerin ya da duyguların şekillerle/biçimlerle anlatılabileceği noktasından yola çıkılmaktadır. Asıl hale getirilen biçim, içeriğin/anlamın görülmemesine neden olmaktadır. Gerçeğin eriyişiyle görüntünün gerçekliği başlamaktadır. İmaj, bir algı olarak belirlemekte, gerçeğe karşı üstünlüğünü kurmakta ve renklerin, ışıkların, şekillerin yer aldığı canlı bir ortamda gerçeğin kenara çekilmesine neden olmaktadır (Güneş, 2014: 66-78). Gösteri, gerçekliğin üstünü örtmekte ve istediği şeyi istediği biçimde aktarabilmektedir. Nesnelere, asıl anlamlarının dışında anlamlar yüklemekte ve kitlelerin büyülenmesine neden olmaktadır. Gösteri, bir anlamda bir eğlence alanı oluştururken gösterinin hedefi olan kitleler ise seyircileri oluşturmuştur. Gösteriye maruz kalan kitleleri oluşturan seyirciler, bu gösteri ortamı karşısında pasifleştirilerek etkisiz duruma getirilmiştir. Bireyler için gösteriye müdahale etmek mümkün değildir. Sürekli olarak kitlelere sunulan gösteri, gösteriden kitleye doğru tek taraflı şekilde gerçekleşmektedir. Gösteri, toplumu kuşatmakta ve sorgulamayan bireyler üretmektedir (Kaya, 2017: 820-821).

3. Medya Söyleminde Gösteri

Sözlü, yazılı ve elektronik kültür mecralarının bireysel ve toplumsal düzeydeki iletişime etkisi, kültürel ürünlerin üretim ve tüketim tarzlarını belirlemektedir. Sözlü kültür ortamının formül kaynaklı kayıt ve aktarım biçimi kültürel ürünleri kalıplaştırmakta, yazılı kültürde kültürel ürünler donmuş yapılara dönüşmekte ve elektronik kültürün kayıt ve aktarım olanakları ise kültürel üretim ve tüketimi yeniden şekillendirmektedir (Avcı, 2020: 41). 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sanayi kapitalizminin üretim odaklılığından farklı olarak tüketim odaklılığıyla öne çıkan, kapitalizmin denetimci egemenliğinin tüketim yoluyla sağlanmaya çalışıldığı endüstri sonrası dönemde kültürel ürünlerin görüntü teknolojileri, imaj ve kitle iletişim araçları aracılığıyla sürekli olarak dolayımlanması ve tekrarlanması, birey-

toplum ilişkisini de aynı ölçüde etkilemekte; insan ilişkileri seri olarak üretilen birer medya görüntüsü ya da imgeye dönüşerek işlevini yitirmektedir (Büyüktuncay, 2009: 35). Kitle iletişim araçlarında görüntülerin sürekli olarak akması, görselin yükselişini daha da hızlandırmakta ve bireylerin de görsel olarak bakmasının, düşünmesinin ve davranış geliştirmesinin önünü açmaktadır (Erdoğan, 2021: 117). Görsel öğeler, gerçeğe veya aslına en yakın olanı durağan ya da hareketli görüntü şeklinde verebilmesinden ötürü toplum, görsel olanla daha yakından bir ilişki kurabilmektedir. Görsel nitelik, zihinlere daha çabuk ve etkin bir biçimde işlemekte ve toplum nezdinde inandırıcılık/ güvenilirlik açısından daha önde olmaktadır.

Kitle iletişimi, gelişim evresinde gittikçe görselleşen ve görselleştikçe de öznelere, nesnelere haline getiren bir yapıya bürünmüştür. 20. yüzyıl görsel olanın ya da imgesel özellikteki sosyal manipülasyonun öne çıktığı dönemdir. Gösteri veya gösterilenin, bilişim teknolojileriyle bütünleşmesi gerçeğin ortaya çıkarılmasını ve görünmesini zorlaştırmıştır (Vardar, 2018: 208-209). Görsel imgelere duyarlı hale gelen, alımlaması için sürekli şekilde görsel enformasyon gönderilen ve yaşamı görme üzerinden deneyimleyen bireylere görülmesi gerekenler medya yoluyla sunulmakta ve bu durum görme eyleminin üstünlüğünü zedelemektedir. Teknolojik gelişmeler sebebiyle gerçek ile gerçek olmayan görüntü arasındaki fark silikleşmekte ve bu durum algı yanılgısı oluşturmaktadır. Bireyler edindikleri görsel enformasyonu gerçeklik olarak kabul etmektedir. Ekranın sürekli olarak gönderdiği görsel iletiler karşısında bireyler, iletilere karşı duyarsızlaşmakta ve tepkisizleşmektedir (Çalık ve Toker, 2016: 1-4). Topluma gönderilen görsel enformasyonların her biri, birer medya gerçekliğine karşılık gelmektedir. İnsan gözü, olayları/ durumları gözlemleme, tanıklık etme, görerek/ şahit olarak öğrenme gibi eylemler için çok önemli bir işlev görmektedir. Ancak bireylerin aldığı ve görerek/ izleyerek tükettikleri görsel iletiler, gelişen medya ve iletişim teknolojilerinin ve medya gösterisinin etkisiyle oluşturulan gerçeklikle sunulmaktadır.

3.1. Televizyon Haber Söyleminde Gösteri

Televizyonla birlikte toplumların kültürel tüketim biçimi değişmiş, mesafe ortadan kalkmış ve izleme çağı başlamıştır. Televizyon, Türkiye'ye gelişiyse diğer ülkelerde olduğu gibi haber verme, eğlendirme gibi işlevleriyle kültürel yaşamın merkezinde yerini almıştır. Kültürel üretim ve tüketimi yeniden şekillendiren televizyon, eğlencenin bir aracı işleviyle izleyicilere sürekli olarak yeni içerikler sunmuştur (Avcı, 2020: 40). Ses ve görüntü öğelerini bir araya

getiren televizyon, zamanla birçok eve girmiş, görselin egemenliğinde büyük bir etkiye sahip olmuş ve geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır. Mevcut kültürleri aktarması yanında kültür üretme potansiyeline sahip olan televizyon, kendi dönemi öncesindeki iletişim, öğrenme, haber alma ve eğlenme biçimlerini değiştirmiştir (Erdoğan, 2021: 120). Her şeyin bir şov olarak sunulduğu bu çağda medya ve medyanın en etkili mecrası olan televizyondan beklenen öncelikli görev, toplumun eğlendirilmesi ve memnuniyetinin sağlanmasıdır. Bu ortamda haber, belgesel gibi birçok medya içeriği birer eğlence programı biçimine çevrilmiştir. Eğlenceye dayalı bu yayıncılık anlayışı ideolojiden bağımsız değildir. Medya ve onun en etkili aracı olarak görülen televizyon, bir eğlence aracı olarak etkisini sürdürürken diğer yandan toplum içerisindeki kültür ve ideolojiyi yeniden üretmektedir (Güven ve Kar, 2010: 18).

Televizyonun sahip olduğu gücün en önemli etkenlerinden biri haber verme/bilgilendirme işlevidir. Televizyonun gücü ve cazibesi önemli ölçüde haber verebilmesiyle ilişkilidir. Televizyon haberciliğinde haber, gerçekte olan yakın ilişkisi nedeniyle çok önemli bir gösteri aktörü konumundadır. Toplumu etkileme gücü ile siyasi ve ekonomik güçlerle ilişkileri sebebiyle haberler, televizyon kuruluşları açısından çok önemli görülmektedir (Arık, 2013: 91). Televizyon, her türden bilgiyi ya da olayı, bunlarla ilgili nasıl düşünülmesi gerektiğini, olayların nasıl değerlendirilmesi gerektiğini topluma aktaran ve tüm bunları yaparken eğlence unsurunu da sürece dahil eden bir araçtır. İçeriklerini bu yönde oluşturmaktadır. Haber bültenlerinde ya da diğer tür programlarda kullanılan efektler, abartılı üslup, işlenen konular vb. öğeler, olayların toplumdaki karşılığını etkilemekte, olaylar karşısında şaşırma eşiğini yükseltmekte, inanılması zor şeylere dahi inanılmasını sağlamaktadır. Hız ve haz odaklı işlev gören televizyon, sürekli olarak bir vaat verme halindedir. Örneğin, reklamlardan sonra izlenilecek görüntülerin izler kitle için çok büyük bir öneme sahip olduğu algısı yaratılmaktadır. Televizyonda görüntüler art arda hızlı bir biçimde akmakta, izler kitle heyecan ve merak duygusuyla çevrelenerek dikkatin başka yerlere yönelmesi engellenmeye çalışılmaktadır (Güneş, 2014: 82-85).

Postman'a göre televizyon, her türden konuyu eğlence çerçevesinde sunmakta ve yayınlarda eğlenmeyi ve haz almayı gözetten bir sunum biçimi benimsemektedir. Televizyonun gösteriye dayalı doğası gereği düşünce ya da fikirler geri plana düşmekte ve görsellik, haz ve gösteri boyutu öne çıkmaktadır (Postman, 1994: 99-104). Ona göre, müzikle başlayıp müzikle biten haber programları, birbiri ardına sıralanmış ve birbiriyle hiçbir ilgisi bulunmayan televizyon haberleri, yaşam içerisinde yaşanan olayların ciddiyetini azaltmakta, bir olayı kısaca gösterip

hemen sonrasında bir öncekinin duygusundan/ etkisinden çıkarak izleyicileri başka bir olaya ya da reklama odaklanmaya teşvik etmektedir. Televizyonun haza ve eğlenceye dönük yapısı haberleri ciddiyetten ve değerden uzaklaştırmaktadır (Postman, 1994: 112-115). Tüm bunlar televizyon yayıncılığında kamusal söylemi gösteri, eğlence ya da haz alma doğrultusunda etkilemekte ve biçimlendirmektedir. Tüm bunlarla birlikte insanların, gerçek hayat ve durumlara/ gelişmelere olan ilgisi yok olmakta ve insanlar yaşananlardan/ gelişmelerden çok gösteri boyutuyla ilgilenmektedir (Güllüoğlu, 2012: 75). Dünya genelinde yaşanan olayların/ gelişmelerin, televizyon haberlerinde; izler kitlede merak, heyecan, nefret, acıma vb. duyguları harekete geçirecek biçimde aktarılması, toplumun gerçeğe ulaşması ve doğru yayıncılık yapılması açısından sorun oluşturmaktadır. Televizyon haberlerinde haber konusu olan olaylar, masalsı biçimde anlatılmakta ve anlamlar gerçeklerden uzaklaştırılmaktadır (Cereci, 2013: 8-19).

Ayrıca 1980’ler itibarıyla Türk medyasında önemli dönüşümler yaşanmıştır. Siyasi hayattaki çalkantılar, sosyal ve ekonomik sıkıntılar ve sonrasındaki süreçte özelleştirmelerin gerçekleşmesi ve sermaye yatırımının desteklenmesi, kitle iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi gibi gelişmeler haberi ve haberciliği değiştirmeye başlamış ve habere, toplumun günlük sıkıntılarından uzaklaşmasını ve eğlenmesini sağlayacak bir araç olma görevini yüklemiştir. Bu durum, taşıdığı kamusal sorumluluk bağlamında haberciliği, neyin bilinmesi gerektiği anlayışından neyin ne kadar bilinmek istediği anlayışında temellendirmiş ve haberciliğin sorumluluğu, ‘halka istediğini vermek’ şeklinde değişmiştir. Kitle yayıncılığının bir yansıması olarak ortaya çıkan magazinselleşme olgusu, toplumun mantığına değil duygularına seslenen, medyanın eğlendirme işlevini öne çıkardığı, renkli, sansasyonel, kolay bir habercilik anlayışı doğurmuştur. Medyadaki bu magazinselleşme olgusu, 1980 sonrasındaki habercilik ortamında her türden haber konusunun basitleştirilmesine, toplumun tüm kesimlerinin anlayabileceği ve ilgi göstereceği bir niteliğe bürünmesine neden olmuştur. Bu şekilde politika, ekonomi gibi ciddi haberler de ilgi görmeye başlamış, bu tür haberler de eğlenceli ve dikkat çekici biçimde oluşturulmuştur (Gezgin, 2017: 16-17).

Kültür taşıyıcısı ve oluşturucusu işlevi gören kitle iletişim araçlarını kontrolünde bulunduran egemen güçler, sanayileşme ile birlikte alınıp satılabilen bir metaya dönüşen kültürel ürünleri toplumun her kesimine aktarmakta ve kitle iletişim araçları yeni kültürel biçimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Kitle iletişim araçları yoluyla kültürel ürünler de üretimi ve pazarlaması yapılan diğer türden ekonomik mallar gibi meta olarak yerini almaktadır (Utma,

2020: 43). Ticari/özel televizyon yayıncılığı, yüksek izlenme oranları yakalamak ve buna bağlı olarak da reklam gelirlerini arttırmak amacını taşımaktadır. Televizyondaki tüm programlar, bu amaca uygun şekilde üretilmekte, seçilmekte ve sunulmaktadır. Bu açıdan televizyon haber bültenleri de yüksek izlenme oranlarına ulaşması gereken program türleridir. Haber bültenlerinin izler kitlesinin, diğer program türlerinin izler kitlesine göre daha nitelikli olarak görülmesi de, reklamverenlerin bu kitleyi ulaşmak istedikleri bir tüketici kitle olarak görmelerine neden olmuştur. Kâr elde etmek üzerine kurulan televizyon yayın işletmelerinin bu ticari yönü haber yayıncılığında da karşılık bulmakta, büyük yatırımlarla kurulan ve faaliyete başlayan televizyon kanalları, yayınlamak üzere hazırladıkları programlar ve dolayısıyla haber bültenleri üzerinden yaptıkları yatırımların karşılığını almayı beklemektedirler. Kârlılığı arttırmak amacına yönelik olarak Amerikan ticari televizyon yayıncılığının geliştirdiği bir yol olan eğlenceli yayıncılık yapmak, haber bültenlerinde de karşılık bulmakta, eğlenceli haber içeriklerine sahip haber bültenlerinin daha fazla izlenmesi, haber bültenlerinde eğlence içeren konuların seçilip diğer konuların da eğlenceli hale getirilmesine neden olmaktadır (Şeker, 2007: 38-39). İzleyici çekmek amacıyla haber içerikli programların eğlenceli hale getirildiği ya da haberlerin içerisine eğlence içerikli bölümlerin yerleştirildiği bu anlayışla birlikte bu işleyişi tanımlayan ve ‘information’ ve ‘entertainment’ kelimelerinin birleşimiyle oluşan ‘infotainment’ kavramı ortaya çıkmıştır. Infotainment, televizyon haberciliği uygulamalarının, televizyonun eğlendirme işleviyle birleştirilerek yapıldığı haber sunum biçimine karşılık gelmektedir (Altunay, 2012: 120). Infotainment habercilikte gerçek ile kurgu karışarak yayınlanan olaylar birer medya gösterisine dönüşmektedir. Haberlere olan ilgi bu şekilde arttırılmaya çalışılmaktadır. Geleneksel habercilikten farklı olarak pek çok eğlence unsurunu barındıran infotainment habercilik, haber sunumunu bir film gibi gerçekleştirmekte ve yayınlanan haber bir şova dönüşmektedir (Arık, 2013: 95). Televizyon haberciliği, tüm bu uygulamalarıyla gösteri kültürünün yeniden üretilmesinde önemli bir konumdadır. Televizyon haberlerindeki eğlenceye/haza dönüklük, magazinsellik, duygulara seslenme, ilgi/dikkat çekmeyi önceleme durumu; birçok konuda olduğu gibi toplumun genelini ilgilendiren, önemli konuların da gösteri odaklı biçimde aktarılmasına neden olmaktadır.

4. Toplumsal Bir Tehdit Olarak Uyuşturucu ve Medya

Vücuda girdikten sonra davranışsal, ruhsal ve bedensel değişikliklere yol açan ve bağımlılık oluşturabilen kimyasal maddeler ‘bağımlılık yapıcı maddeler’ olarak tanımlanmaktadır. Bu tip maddeler tıp alanı kaynaklarında ‘psikoaktif madde’ şeklinde geçmektedir (Yeşilay, t.y.). Bu

maddelerden uyuşturucu; “uyuşturan, uyaran, halüsinasyon yaratıcı etkilere sahip olan, alınmadığında yoksunluk belirtilerine yol açan, bitkisel kökenli veya sentetik tüm maddeleri kapsamaktadır” (Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu, t.y.).

Türkiye’de kolluk güçlerini oluşturan Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü’nün temel görevi, sorumluluk bölgelerinde toplumun hak ve özgürlüklerinin korunması ve asayişin, güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanmasıdır (Jandarma Genel Komutanlığı, t.y.). Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı misyonunu, “Narkotik madde imalatı, kaçakçılığı, kullanımı, kullanımının kolaylaştırılması, özendirilmesi ile bu fiillerden kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçuyla mücadele etmek ve bu alanda ilgili kamu ya da özel kurum ve kuruluşlarla, yabancı ülke kanun uygulayıcı birimleri ve uluslararası kuruluşlarla koordinasyon içerisinde operasyonel, stratejik, teknik ve eğitim iş birliği çalışmaları yürütmektir” (Emniyet Genel Müdürlüğü, t.y.) şeklinde açıklamıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı, etkisi ulusal sınırları aşan, uluslararası çapta bir suç türü düzeyine ulaşmıştır. Dünyada bağımlı sayısındaki artış, uyuşturucu kaçakçılığının yüksek kâr getirisi, terörist yapılanmaların bu yüksek kârdan faydalanmak istemeleri, teknolojik gelişmeler gibi faktörler uyuşturucu imalatı ve ticaretini arttırmış ve küresel çapta kapsamlı mücadele gerektiren bir alan haline getirmiştir (Dışişleri Bakanlığı, t.y.). Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC)’nin yayınladığı Dünya Uyuşturucu Raporu’nda uyuşturucu kaçakçılığındaki artışla beraber kullanıcı sayısında da artış olduğu uyarısında bulunulmuştur. Raporda 2022 yılına kadar geçen on yıllık süreçte yasadışı uyuşturucu kullananların sayısının 292 milyona yükseldiği belirtilmiştir (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2024). Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA)’nin 2023 yılında yayınladığı ‘Avrupa Uyuşturucu Raporu 2023: Eğilimler ve Gelişimler’ raporunda, Avrupa’da uyuşturucu üretiminin ve çeşitliliğinin artmaya devam ettiği ve uyuşturucu içeren maddelerde de artış gözlemlendiği açıklanmıştır (Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi, 2023).

Uyuşturucu madde kullanımı, insan sağlığı için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Uyuşturucu kullanımı; ölümler, yeti kayıpları, hayatların kararması, bireysel ve toplumsal refahın düşmesi; çeşitli suçlar, kazalar, hastalıkların ortaya çıkması gibi durumların artmasına neden olmaktadır (Türkiye Psikiyatri Derneği, t.y.). Bağımlılık yapan maddelerin kullanımının ve yayılımının önlenme çalışmalarındaki temel amaç, bu maddeler nedeniyle ortaya çıkan

bireysel ya da toplumsal sorunları ortadan kaldırmak ve toplumsal yaşamda sağlıklı davranışların oluşmasını sağlamaktır. Uyuşturucu madde kullanımından koruyan ve bu durumu önleyen faktörlerden bir tanesi, çocuklara ve gençlere uyuşturucunun zararları ve bağımlılık konularında doğru bilgilendirmeler yapılmasıdır (Yeşilay, t.y.). Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu da uyuşturucunun zararlarına ilişkin bilgilendirici faaliyetleri, uyuşturucu bağımlılığına karşı koruyucu etkenlerden biri olarak açıklamıştır (Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu, t.y.). Medya, uyuşturucu bağımlılığı konusunda toplumu etkileyebilme ve yönlendirebilme noktasında çok etkili bir araçtır. Bu nedenle medya, bağımlılık konusunda topluma verdiği mesajlar ve oluşturduğu algı noktasında hassas davranmalı, tirajı/reytingi arttırmayı değil, toplumsal amaçları öncelemelidir. Medya, bu konuda toplumsal duyarlılık ve sorumlulukla hareket etmeli, sahip olduğu gücü akılcı ve doğru bir biçimde kullanılmalıdır (Özgür vd., 2011: 436-442). Medya yoluyla topluma uyuşturucu bağımlılığının nedenleri, korunma yolları ve tedavisi konularında güvenilir bilginin aktarılması, bağımlılığa ilişkin toplumsal farkındalık oluşmasında önemli bir yol olacaktır. Ancak günümüz medyasında uyuşturucu maddelerin ülkeye nasıl girdiği, bu maddelere nasıl kolaylıkla erişildiği, bağımlılığın nedenleri ve nasıl oluştuğu, tedavi süreci, uyuşturucunun zararları, uyuşturucudan nasıl korunulacağı, ailelerin çocuklarda dikkat etmesi gereken hususlar vb. konular yeterince yer bulamamaktadır (Gezen, 2018: 470).

5. Uyuşturucuyla Mücadeleye İlişkin Haberlerin Analizi

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmada, gösteri çağının gerçeklerinin medya söylemindeki karşılığının incelenmesi, gösteri unsurlarının haber söylemini nasıl etkilediğinin uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin haberler üzerinden ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Uyuşturucu ise, Türkiye’de mücadele edilen önemli suç alanlarından biridir. Medya, toplumsal yaşamda tehdit oluşturan/oluşturabilecek unsurlar ve bunlarla mücadeleye ilişkin olarak toplumu aydınlatmak noktasında önemli bir araç durumundadır. Çocuklar ve gençler başta olmak üzere her yaştan bireyi tehdit edebilen uyuşturucuyla mücadelenin, toplumu bilgilendirme ve yönlendirme sorumluluğuna sahip habercilik alanında ne şekilde yer aldığına ortaya konulması açısından değerli görülen bir araştırmadır.

5.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz uygulanmıştır. Nitel araştırma, insanın sınırlarını çözmek ve insan çabasıyla biçimlendirilen toplumsal sistemlerin derinliklerine inmek amacıyla geliştirilen bilgi üretme yolu olarak tanımlanabilmektedir (Özdemir, 2010: 326). Betimsel analizde veriler, önceden belirlenmiş kavramsal çerçeve ya da temalar göz önünde bulundurularak özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Veriler, araştırma soruları dikkate alınarak belirlenen temalara göre düzenlenmesinin yanında görüşme, gözlem gibi tekniklerin uygulandığı süreçlerde kullanılan sorular veya diğer boyutlar göz önüne alınarak da sunulabilmektedir. Betimsel analizde öncelikle eldeki veriler açık ve sistematik bir şekilde betimlenmektedir. Sonrasında ise betimlenen verilerin açıklanması, yorumlanması, neden-sonuç ilişkilerinin incelenmesi ve tüm bunların sonunda da birtakım sonuçlara ulaşılması süreci işlemektedir (Sözbilir, 2009: 4-5).

Araştırmanın, “Medya söylemindeki gösteri etkisi uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin televizyon haberlerini ne şekilde biçimlendirmektedir/etkilemektedir?” sorusundan hareketle veri olarak belirlenen haberler; uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin haberlerde işlenen konular ve öne çıkarılan noktalar, uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin haberlerin aktarım biçimi ve niteliği çerçevesinde derinlemesine analiz edilmiştir.

Araştırmada, özel yayıncılık yapan Türk televizyonlarında yayınlanan ana haber bültenleri evreninden örneklem olarak Show Ana Haber ve Atv Ana Haber belirlenmiştir. İlgili ana haber bültenlerinin örneklem olarak belirlenmesindeki temel faktör, Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş. (TİAK)’nin 2024 yılı verilerine göre kendi yayın saatlerindeki izlenme oranlarının yüksekliğidir. Araştırma; belirlenen ana haber bültenleri ve bu bültenlerde yayınlanan toplam 5 adet haberin analiziyle sınırlandırılmıştır. Yapılan betimsel analiz için veriler, her bir ana haber bülteninin YouTube sayfalarındaki arama kısımlarından ‘uyuşturucu, torbacı’ anahtar kelimeleri kullanılarak ayrı ayrı yapılan haber aramaları sonucunda ilk sıralarda çıkan ve süreleri 1 ila 2 dakika arasında olan uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin haberler dikkate alınarak elde edilmiştir.

5.3. Bulgular

Bu kısımda, araştırmanın amacına ve cevaplayacağı soruya bağlı şekilde örnekleme oluşturan ana haber bültenlerinin uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin olarak yayınladığı haberler analiz

edilmiştir. Yapılan betimsel analizde uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin haberlerde ne/ neler anlatıldığı/ işlendiği, nelerin öne çıkarıldığı; haber anlatımında kullanılan metin, görüntü, müzik, efekt, görsel, işaret vb. unsurlar (haberlerin aktarım biçimi) ve haberlerin nasıl/ neye yönelik olduğu (haberlerin niteliği) incelenmiştir.

Tablo 1: Analizi Yapılan Haberler

ANA HABER BÜLTENİ	HABERİN YOUTUBE BAŞLIĞI	HABERİN SÜRESİ	HABERİN LİNKİ
Show Ana Haber	Bastonlu dede uyuşturucu kuryesi çıktı!	1.28 dk.	https://www.youtube.com/watch?v=FPiUvYNWwE
Show Ana Haber	‘Çilek’ lakaplı uyuşturucu baronu yakalandı	1.51 dk.	https://www.youtube.com/watch?v=8Bo_MAsWeA0
Show Ana Haber	Torbacının ‘Uyuz’ müşterisi!	1.14 dk.	https://www.youtube.com/watch?v=DuSCRWKd4-Y
Atv Ana Haber	Uyuşturuculu peruk!	1.00 dk.	https://www.youtube.com/watch?v=MuiJrHJtk0I
Atv Ana Haber	Damdaki torbacı polisten kaçtı ama drondan kaçamadı!	1.39 dk.	https://www.youtube.com/watch?v=tnL99GZKgt0

5.3.1. Show Ana Haber- “Bastonlu dede uyuşturucu kuryesi çıktı!”

Show Ana Haber’in 1.28 dakikalık haberi, spiker sunumuyla başlamakta; uyuşturucu kuryesinin polis ekiplerince takibi, yakalanması, bel korsesinden uyuşturucu madde çıkması; başka adreslerde de baklava kutusu, güvercin kolisi gibi yerlerde uyuşturucu maddeler bulunması ve bulunan uyuşturucu maddelere ilişkin görüntülerle devam etmekte ve sonlanmaktadır. İlgili görüntüler, haberin başında, spiker sunumu sırasında da arka ekranda hızlıca gösterilmektedir (Show Ana Haber, 2023a).

Görsel 1: Haberden Bir Kesit

Görsel 2: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 1, 2): Show Ana Haber, (2023a).

Haberin konusu; uyuşturucu kuryeliği yapan bastonlu ve yaşlı bir adamın polis ekiplerince takip edilerek yakalanması, bel korsesinde uyuşturucu maddeler ele geçirilmesi, başka adreslere yapılan operasyonlarda da zeytin kovanı, baklava kutusu, güvercin kolisi gibi yerlerde uyuşturucu maddeler bulunmasıdır. Haber, “*Bastonlu Dede Uyuşturucu Kuryesi Çıktı!*” KJ’si/ kuşak metni eşliğinde spikerin, ‘*Dışarıdan görenler kendi halinde, bastonlu, yaşlı bir amca olduğunu düşünürken Diyarbakır polisinin dikkatini çekti. Aslında bir zehir kuryesiydi. Göbeğinde sarılı korseden tam 10 kilo uyuşturucu çıktı.*’ şeklindeki sunumuyla başlamakta; haber aktörü konumundaki uyuşturucu kuryesinin üstünün arandığı, korsenin gösterildiği, korseden ve baklava kutusundan uyuşturucu maddelerin çıkarıldığı kısa görüntülerle devam etmektedir (Show Ana Haber, 2023a). Spiker sunumunda; uyuşturucu kuryesinin halkın içinde sürekli görülebilecek, masum, yaşlı bir profilinin oluşuna ancak kendisinin görüldüğü gibi bir kişi olmayıp bir uyuşturucu kuryesi oluşuna işaret edilmiş; uyuşturucu maddeler, ‘zehir’ kavramıyla ilişkilendirilerek ilgili kişinin, insan sağlığını ciddi biçimde etkileyebilecek bir ‘zehir kuryesi’ olduğu ima edilmiştir. Ayrıca ‘göbeğinde sarılı

korseden tam 10 kilo uyuşturucu çıktı' ifadesiyle ele geçirilen uyuşturucu miktarının fazlalığına ve ele geçirilme yerine vurgu yapılmıştır. Bu noktada, haber aktörü konumundaki kuryenin dış görünüşü ve dışarıdan muhtemel algısı ile üzerinde ele geçirilen uyuşturucu miktarına ve uyuşturucuların saklandığı yere dikkat çekilmektedir.

Haberin seslendirildiği perfore bölümünde; uyuşturucu kuryesinin bastonuyla yürürken kameradan takip edildiği, polis ekiplerinin üzerindeki korsede uyuşturucu maddeler bulunduğu ve ardından başka bir mekânda baklava kutusu, zeytin kovası, güvercinlerin bulunduğu koli gibi yerlerde uyuşturucu maddeler bulunduğu görüntüler verilmektedir. Tüm bu görüntüler;

'Gören yaşlı, masum bir dede sandı ama hepsi numaraydı. Ceketinin altından göbek değil, kilo kilo zulalanmış uyuşturucu çıktı! Diyarbakır'da polis, zehir tacirlerinin peşindeydi. Bastonlu yaşlı adam ekiplerin radarına girdi. Durdurup üstünü aradıklarında yanılmadıklarını anladılar. Aslında zehir kuryesiydi. Bel korsesinde 10 kilo uyuşturucu çıktı. Narkotik polisleri başka adresleri de bastı. Bu iş yerinde uyuşturucu, baklava kutularına gizlenmişti (Bu sırada ekipler baklava kutusundaki uyuşturucu maddeleri göstererek 'katman şeklinde tatlı konduğu, bunun alt kısmında ise uyuşturucu maddelerden olduğu tespit edilmiş' ifadesini kullanmaktadır). Zeytin kovasından, inanılır gibi değil ama güvercinlerin konulduğu koliden bile uyuşturucu fişkırdı! Yakalanan 7 kişi tutuklanıp cezaevine yollandı.' (Show Ana Haber, 2023a)

seslendirmesiyle ve kesintisiz gerilim müziği eşliğinde verilmektedir. Gerilim müziğiyle haberde, gerilimli ve heyecanlı bir hava oluşturulmakta ve haber, izleyiciye bu şekilde sunulmaktadır. Bu bölümde; 'yaşlı', 'bastonlu', 'masum' sıfatlarıyla kuryenin tekrar dışarıdan nasıl görüldüğüne, 'hepsi numaraydı' ifadesiyle aslında masum olmadığına, 'kilo kilo zulalanmış uyuşturucu', 'uyuşturucu fişkırdı' ifadeleriyle tekrar ele geçirilen uyuşturucu miktarının fazlalığına, tekraren 'zehir kuryesi' ifadesiyle kuryenin insan sağlığına ciddi bir tehdit oluşturabilecek bir kişi oluşuna, kuryenin uyuşturucu maddeleri sakladığı yerin bel korsesi oluşuna ve baskın yapılan diğer adreslerde de uyuşturucu maddelerin baklava kutusu, zeytin kovası, güvercin kolisi gibi ilginç ve şaşkınlıkla karşılanacak yerlerde tutulmasına işaret edilmektedir. Ayrıca güvercinlerin bulunduğu koliden uyuşturucu çıkması, 'inanılır gibi değil' ifadesiyle aktarılmakta, inanılması güç ve sıra dışı oluşuna vurgu yapılmaktadır. Görüntülerin aktığı ve seslendirmenin yapıldığı sırada *'Bastonlu Dede Uyuşturucu Kuryesi Çıktı!'*, *'Zehir Dede!'*, *'Göbeğindeki Korsede 10 Kilo Zehir Bulundu!'*, *'Uyuşturucuyu Baklavaya Gizlediler'*, *'Zeytin Kovasında Uyuşturucu!'*, *'Güvercin Kolisinden Zehir Çıktı'*, *'7*

Zehir Taciri Tutuklandı’ (Show Ana Haber, 2023a) şeklinde anlatımı destekleyen ve pekiştiren kuşak metinleri kullanılmaktadır. Haberdeki ‘zehir kuryesi’, ‘zehir taciri’, ‘zehir dede’ gibi ifadeler, uyuşturucu maddeleri ‘zehir’ kavramıyla ilişkilendirmekte ve bu noktada da haberin etkisini arttırabilecek metaforların kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan ‘zehir’ ifadesi; uyuşturucuya ilişkin caydırıcı bir özellik de taşımaktadır. ‘Tam 10 kilo’, ‘kilo kilo’, ‘inanılır gibi değil’, ‘uyuşturucu fişkırdı’ gibi abartılı ifadelerle de haber anlatımı desteklenmektedir. Haberde uyuşturucuyla mücadele teması; yaşlı dede, masum dede, bastonlu dede, zehir kuryesi, bel korsesinden uyuşturucu çıkması, kilo kilo zulalanmış uyuşturucu, 10 kilo uyuşturucu bulunması; zeytin kovası, baklava kutusu, güvercin kolisi gibi yerlerden uyuşturucu çıkması, uyuşturucu fişkırması, uyuşturucu gizlenmesi gibi ilgi/ dikkat çekecek ifade ve noktalar üzerinden işlenmiştir.

Görüntüler birbiri ardına hızlıca akmakta, korsede ve diğer yerlerde uyuşturucu bulunan anlar birden fazla kez gösterilmektedir. Ayrıca haberde uyuşturucu taşınan korseye ve kameradan takip edilen uyuşturucu kuryesine dikkat çekmek için korse sarı renkte ok ile gösterilmekte, kurye ise kamera görüntülerinde sarı renkte çember içine alınmaktadır (Show Ana Haber, 2023a). İzleyiciyi içine çeken, yer yer abartılı ifadeler barındıran ve öyküleyici bir anlatım tarzıyla kurgulanan haberde; hızlıca akan ve yer yer tekrar eden anlar/ görüntüler, fondaki gerilim müziği; metinlerde kullanılan, öne çıkarılan ifade ve noktaların izleyicide seyir hazzı ile heyecan ve şaşkınlık oluşturmaya yönelik bir nitelik taşıdığı görülmektedir.

Görsel 3: Haberden Bir Kesit

Görsel 4: Haberden Bir Kesit

Görsel 5: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 3, 4, 5): Show Ana Haber, (2023a)

5.3.2. Show Ana Haber Örneği: “Çilek” Lakaplı Uyuşturucu Baronunun Yakalanması

Show Ana Haber’in 1.51 dakikalık haberi, spiker sunumuyla başlamakta; suç örgütü liderinin yakalanması, örgüt liderinin çilek şeklindeki kolyesi, polis ekiplerinin operasyonları, ele geçirilen uyuşturucu maddeler, paralar, silahlar ve bunların Emniyet’te sergilenmesine ilişkin görüntülerle devam ederek sonlanmaktadır. Haberin başında, spiker sunumu sırasında arka ekranda ‘Çilek’ Yakalandı!’ ifadesiyle birlikte kırmızı çember içerisine alınarak ve muhabirin elinde gösterilerek dikkat çekilen çilek şeklindeki kolye ve haber aktörü konumundaki suç örgütü liderinin fotoğrafları yer almaktadır. Burada ‘çilek’ ifadesi kırmızı renkte ve tırnak içinde gösterilmektedir (Show Ana Haber, 2025). Bu noktada ilgili kişinin ‘Çilek’ olan lakabına ve çilek şeklindeki kolyesine vurgu yapılmaktadır.

Görsel 6: Haberden Bir Kesit

Görsel 7: Haberden Bir Kesit

Görsel 8: Haberden Bir Kesit

Kaynak: Show Ana Haber (2025).

Haberin konusu; uyuşturucuyla birlikte farklı suç alanlarında da faaliyet gösteren ve kırmızı bültenle aranan suç örgütü liderinin üç ülkenin polisinin operasyonu ile yakalanması, örgüt liderinin çilek şeklinde kolye taşıması; yapılan operasyonla uyuşturucu maddeler, silahlar, paralar ele geçirilmesi ve bunların Emniyet bahçesinde sergilenmesidir. Haber, “Zehir Baronunun “Çilek” Kolyesi...” KJ’si/kuşak metni eşliğinde spikerin, ‘Uyuşturucu ticareti ve kanlı çete savaşlarıyla suçlanan zehir baronu üç ülkenin iş birliğiyle Bodrum’da yakalandı. ‘Çilek’ lakaplı suç örgütü lideriyle birlikte 26 şüpheli gözaltına alındı. Operasyonlarda ele geçirilenler de emniyet bahçesinde sergilendi.’ şeklindeki sunumuyla başlamakta; çilek biçimindeki kolyenin, polislerin yaptığı baskınların, suç örgütü liderinin fotoğrafının, ele geçirilen para, silah ve çilek kolyesinin; operasyon yapılarak yere yatırılan şüphelilerin

gösterildiği kısa görüntülerle devam etmektedir (Show Ana Haber, 2025). Spiker sunumunda; ‘zehir baronu’ ifadesiyle uyuşturucu maddeler ‘zehir’ kavramıyla, suç örgütü lideri ‘baron’ kavramıyla ilişkilendirerek kişinin, insan sağlığını ciddi düzeyde etkileyebilecek uyuşturucu maddelerin ticaretini yapan güçlü biri olduğunu ima etmekte, üç ülke polisinin iş birliğiyle yakalanması bilgisiyle yapılan operasyonun çapının büyüklüğüne, yakalanan kişinin önemine işaret etmekte ve ayrıca suç örgütü liderinin ‘Çilek’ olan lakabına dikkat çekmektedir. Bu noktada, büyük çapta çeşitli suç faaliyetlerinden ötürü haber aktörü olan suç örgütü liderine atfedilen güç ve bu kişinin lakabı öne çıkmaktadır.

Haberin seslendirildiği perfore bölümünde; çilek kolyesi, suç örgütü liderinin fotoğrafı, polis operasyonları, uyuşturucu maddelerin bulunma anları, örgüt liderinin yakalanma anı, adreslerde polis ekiplerinin yaptığı aramalar ve bulunduğu uyuşturucu maddeler, ele geçirilen para, silah ve uyuşturucu maddeler gösterilmektedir. Tüm bu görüntüler, ‘Çete savaşları, çocuk tetikçilerin kullanıldığı saldırılar, okul çevrelerine kadar yayılan şiddet sarmalı... İsveç’i kana bulamakla suçlanan, Interpol tarafından kırmızı bültenle aranan uyuşturucu baronu Türkiye’nin turizm cennetinde işte böyle gözaltına alındı. ‘Çilek’ lakabıyla tanınan İsmail Abdo’nun yakalanması için İstanbul, Norveç ve İsveç polisi ortaklaşa bir operasyona imza attı. 35 yaşındaki suç örgütü lideri Bodrum’da gözaltına alınırken boynunda her zamanki kolyesi vardı. Çetenin sadece uyuşturucu ticareti değil, kara para da akladığı belirlendi. Operasyonda ele geçirilen 165 kilo uyuşturucu, silahlar, balya balya dolar ve altın Emniyet bahçesinde sergilendi.’ seslendirmesiyle (Show Ana Haber, 2025) ve gerilim müziğiyle verilmektedir. Gerilim müziğiyle haberdeki olay, gerilimli ve heyecanlı bir havayla izleyiciye aktarılmaktadır. Ayrıca haberin bir bölümünde muhabir, ‘İsveç ve Norveç’in en çok aranan uyuşturucu baronuydu. Lakabı da Çilek’ti. İşte ona özel bir kolye görüyorsunuz. İşte o uyuşturucu baronu Türkiye’de yakalandı ve 1,5 milyarlık mal varlığına da el konuldu.’ (Show Ana Haber, 2025) şeklindeki anonsu yapmakta, Emniyet binasında örgüt liderinin çilek şeklindeki kolyesini elinde göstermekte ve yakalandığı bilgisini vermektedir. Haber sonunda ise Emniyet yetkilisinin operasyona ilişkin yaptığı açıklama gösterilmekte ve haber tekrar çilek şeklindeki kolye ve örgüt liderinin yakalanma anına ilişkin kısa görüntülerle sonlanmaktadır (Show Ana Haber, 2025). Bu bölümde; ‘İsveç’i kana bulamakla suçlanan’, ‘kırmızı bültenle aranan’, ‘uyuşturucu baronu’ ifadeleri kullanılarak ve diğer faaliyetlerinden bahsedilerek suç örgütü liderinin tekrar önemli bir kişi oluşuna, tekraren üç ülke polisinin yaptığı operasyonla yakalanması bilgisiyle yapılan operasyonun büyüklüğüne ve yine örgüt

liderinin önemine, haber aktörü konumundaki örgüt liderinin kara para aklama gibi başka bir suç alanında da faaliyet göstermesine, ‘Çilek’ olan lakabına, çilek şeklinde kolye taşımaya ve 35 yaşında oluşuna vurgu yapılmaktadır. ‘İşte böyle gözaltına alındı’ ifadesiyle gözaltına alınma anları öne çıkarılarak izleyici, yapılan operasyonu izlemeye teşvik edilmektedir. Operasyonda ele geçirilenlerin yüksek miktarı, ‘165 kilo uyuşturucu’, ‘balya balya dolar’ gibi rakam ve ikilemelerle ilgi çekici biçimde sunulmaktadır. ‘kana bulamak’, ‘balya balya dolar’ gibi abartılı ifadelerle anlatım desteklenmeye çalışılmaktadır. Ayrıca muhabir anonsunda, haber aktörü olan suç örgütü lideri, ‘İsveç ve Norveç’in en çok aranan uyuşturucu baronu’ olarak anılmış, yine güçlü ve önemli bir suçlu profiliyle aktarılmıştır. Muhabir, suç örgütü liderine ait olan çilek şeklindeki kolyeyi eline alarak göstermekte ve lakabının da ‘Çilek’ oluşuna dikkat çekmektedir. Burada yine kişinin lakabı ve kolyesi öne çıkarılmaktadır. Muhabir anonsunun sonunda yine kişinin bir ‘uyuşturucu baronu’ olduğuna vurgu yaparak yakalandığı bilgisini vermekte ve el konulan mal varlığının 1,5 milyar olduğuna dikkat çekmektedir. Görüntülerin aktığı, seslendirme ve muhabir anonsunun yapıldığı sırada ‘*‘Çilek’ Lakaplı Uyuşturucu Baronu Yakalandı*’, *‘3 Ülkeden Ortak Operasyon!’*, *‘Operasyon Anı Kamerada!’*, *‘Zehir Baronunun “Çilek” Kolyesi...*’, *‘Hem Uyuşturucu Hem Kara Para!’*, *‘Emniyet Bahçesinde “Zehir” Sergisi’* (Show Ana Haber, 2025) şeklinde dikkat çekici, anlatımı destekleyici ve pekiştirici kuşak metinleri kullanılmaktadır. Haberdeki ‘uyuşturucu baronu’, ‘zehir baronu’, ‘ortaklaşa bir operasyona imza attı’ gibi ifadelerdeki ‘zehir’, ‘baron’, ‘imza atmak’ kelime ve fiilleri, haberin etkileyciliğini arttırmaya dönük metaforlar içermektedir. Öte yandan ‘zehir’ ifadesi uyuşturucuya ilişkin caydırıcı olabilecek özelliktedir. Ayrıca ‘İsveç’i kana bulamak’ ifadesiyle İsveç’te işlenen cinayet/ cinayetler veya kanlı herhangi bir suç/ suçlar belirtmek istenmekte ve bu açıdan bu ifadenin, yine haber anlatısının etkileyciliğini artırma amacıyla bir metonimi/ad aktarması barındırdığı görülmektedir. Haberde uyuşturucuyla mücadele teması; ısrarla vurgulanan çilek şeklindeki kolye, kırmızı bültenle aranan uyuşturucu baronu, zehir baronu, balya balya dolar sergilenmesi, 3 ülke iş birliğiyle operasyon yapılması, operasyon anları, gözaltına alınma, uyuşturucu ticareti yanında kara para aklanması gibi dikkat çekici ifade ve noktalar üzerinden işlenmiştir.

Haber görüntüleri hızlı bir şekilde akmakta; yakalanan uyuşturucu maddeler, operasyon anları, paralar, silahlar, örgüt liderinin fotoğrafı ve özellikle örgüt liderine ait olan çilek şeklindeki kolye birden fazla kez gösterilmektedir (Show Ana Haber, 2025). Haber içerisinde çilek şeklindeki kolyeye sık sık vurgu yapılmaktadır. Ayrıca örgüt liderinin fotoğrafı ve çilek şeklindeki kolye, sıklıkla haberin diğer görüntülerinin üzerine bindirilmekte (Show Ana

Haber, 2025) ve bu şekilde anlatım güçlendirilerek izleyici dikkati bu yöne çekilmektedir. Haberin sunumu, öne çıkarılan ifade ve noktalar, uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin olan haberi magazinsel boyuta taşımakta, haz ve heyecan odaklılığa yöneltilmektedir.

Görsel 9: Haberden Bir Kesit

Görsel 10: Haberden Bir Kesit

Görsel 11: Haberden Bir Kesit

Görsel 12: Haberden Bir Kesit

Kaynak: Show Ana Haber, (2025).

5.3.3. Show Ana Haber’de “Torbacının ‘Uyuz’ Müşterisi!” Başlıklı Haber

Show Ana Haber’in 1.14 dakikalık haberi, spiker sunumuyla başlamakta; beyaz tulum giymiş uyuşturucu madde alıcısının uyuşturucu temini için ormanlık alanda uyuşturucu satıcılarıyla buluştuğu, bu anların polis ekiplerince takip edildiği ve yapılan polis baskını ve kovalamacayla uyuşturucu alıcısı ve satıcılarının yakalandığı görüntülerle devam ederek sonlanmaktadır. Spiker sunumu sırasında arka ekranda beyaz koruyucu tulum giymiş bir kişi görüntüsü ve ‘Torbacının Uyuz Müşterisi!’ başlığı görünmektedir. Başlıktaki ‘uyuz’ ifadesi kırmızıyla gösterilmiştir (Show Ana Haber, 2023b). Bu noktada uyuşturucu alıcısının uyuz oluşuna ve giydiği beyaz tuluma vurgu yapılmaktadır.

Görsel 13: Haberden Bir Kesit

Görsel 14: Haberden Bir Kesit

Görsel 15: Haberden Bir Kesit

Kaynak: Show Ana Haber, (2023b).

Haberin konusu; uyuz olduğu için beyaz koruyucu tulum giyen kişinin, bu hâliyle uyuşturucu madde satın almak için ormanlık alanda uyuşturucu satıcılarıyla buluşması ve takipte olan polis ekiplerinin uyuşturucu alıcısı olan kişi ve uyuşturucu satıcılarını yakalamasıdır. Haber, “*Hem Uyuz Hem Bağımlı!*” KJ’si/kuşak metni eşliğinde spikerin, ‘*Uyuşturucu satıcılarını dronla takibe alan polis yanlarına gelen, beyaz koruyucu tulum giymiş birini görünce şaşkına döndü. Hemen baskın yapıldı. Müşteri olduğu anlaşılan tulumlu kişi uyuz çıktı. Mecazen değil gerçekten uyuz çıktı!*’ şeklindeki sunumuyla başlamakta; dronla takip edilen beyaz tulumlu müşterinin ormanlık alanda uyuşturucu satıcılarıyla buluşmasının, polis ekiplerinin gelmesi ve baskın yaparak şahısları yakalamasının görüntüleriyle devam etmektedir (Show Ana Haber, 2023b). Spiker sunumunda; ‘beyaz koruyucu tulum giymiş biri’, ‘tulumlu kişi’, ‘uyuz çıktı’, ‘gerçekten uyuz çıktı’ gibi ifadelerle haber aktörü olan kişinin beyaz tulumuna ve uyuz oluşuna vurgu yapılmıştır. Bu noktada, uyuşturucu alıcısı olan kişinin giymiş olduğu beyaz tulum ve uyuz olmasına dikkat çekilmektedir.

Haberin seslendirildiği perfore bölümünde; beyaz koruyucu tulum ve drone görseli, beyaz tulumlu uyuşturucu alıcısı olan kişinin ormanlık alanda yürüyerek uyuşturucu satıcılarıyla buluşması, tüm bu anların dronla takip edilmesi, polis ekiplerinin baskın yapması ve yaşanan kovalamaca sonrası şahısları yakalaması, şahısların adliyeye sevk edilmesi gösterilmektedir. Tüm bu görüntüler, ‘*Ağaçlık alanda gizlenen torbacılar dronla takibe alındı. Birden o ortaya çıktı. Koruyucu tulum giyen şüpheli, hızlı adımlarla çıkageldi. Polis, neler olduğunu anlamak için hemen operasyonun düğmesine bastı. Kısa süren kovalamacanın ardından üç uyuşturucu taciri ve koruyucu tulumlu kişi yakalandı. ‘Neden bu haldesin?’ diye soran polisler, duyduğu karşısında şaşkına döndü. Uyuz hastalığına yakalanmıştı. Kimseye bulaşmasın diye hassasiyet göstermiş, koruyucu tulum giyerek uyuşturucu almaya gelmişti. Sultanbeyli polisi*

tarafından torbacılarla birlikte gözaltına alındı, o hâliyle de adliyeye sevk edildi.’ seslendirmesi (Show Ana Haber, 2023b) ve gerilim müziğiyle verilmektedir. Gerilim müziğiyle haber, izleyicilere heyecan ve gerilim havasıyla aktarılmaktadır. Bu bölümde; ekrandaki beyaz tulum ve drone görseliyle haberde öne çıkan aktörün giydiği tulumla, takibin dronla yapılmasına, ‘koruyucu tulumlu kişi’, ‘koruyucu tulum giyen şüpheli’, ‘o hâliyle de adliyeye sevk edildi’ gibi ifadelerle tekraren haber aktörünün üzerindeki tulumla, uyuz hastalığına yakalanmasına dikkat çekilmekte; ‘birden o ortaya çıktı’, ‘hızlı adımlarla çıkageldi’, ‘duyduğu karşısında şaşkına döndü’ gibi anlatıma öykü havası veren ve dikkat çekici ifadeler kullanılmaktadır. Görüntülerin aktığı ve seslendirmenin yapıldığı sırada “ ‘Uyuz Uyuz’ Uyuşturucu Almaya Geldi!’, ‘Uyuşturucu Operasyonunda İlginç Görüntü!’, ‘Polis Bile Şaşkına Döndü!’, ‘Torbacının ‘Uyuz’ Müşterisi!’, ‘Koruyucu Tulumla Uyuşturucu Alışverişinde!’, ‘Uyuz’, ‘Bağımlı!’ ” (Show Ana Haber, 2023b) şeklinde yine anlatımı destekleyen, pekiştiren; dikkat çekici ve şaşkınlık uyandırıcı kuşak metinleri kullanılmaktadır. Haberde uyuşturucuyla mücadele teması; beyaz koruyucu tulum, drone, uyuşturucu alıcısının uyuz oluşu, beyaz tulum giyerek uyuşturucu almaya gelmesi, polisin operasyon yapması, kovalamaca yaşanması gibi ilgi çekebilecek kavram ve noktalar üzerinden işlenmiştir.

Haber görüntüleri hızlı bir şekilde akmakta, bazı anlar hızlandırılmakta, operasyon sırasında uyuşturucu alıcısı ve satıcısı olan şahıslar sarı çember içerisine alınmakta, bazı kısımlar birden fazla kez gösterilmektedir. Haberde, polislerin ekip araçlarıyla operasyon yerine gelişi ve kovalamaca anları ekranda mavi-kırmızı siren lambası efektiyle verilmekte (Show Ana Haber, 2023b), bu yolla olayın polisiye tarafı pekiştirilmekte ve heyecan vericiliği arttırılmaktadır. Haber içerisinde beyaz tulumla, uyuşturucu alıcısının uyuz oluşuna, kovalamaca ve yakalanma anlarına vurgu yapılmakta, beyaz koruyucu tulum ve drone görselleri haber görüntülerinin üzerine bindirilerek (Show Ana Haber, 2023b) bu noktalara dikkat çekilmektedir. Haberin; metinler, görüntüler, öne çıkardığı hususlar açısından bakıldığında, Show Ana Haber’in analiz edilen diğer haberlerindeki gibi izleyiciye eğlence, haz ve heyecan odaklı bir izleme deneyimi sunduğu görülmektedir.

Görsel 16: Haberden Bir Kesit

Görsel 17: Haberden Bir Kesit

Görsel 18: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 16, 17, 18): Show Ana Haber, 2023b

5.3.4. Atv Ana Haber’de “Uyuşturuculu Peruk!” Başlıklı Haber

Atv Ana Haber’in 1:00 dakikalık haberi, spiker sunumuyla başlamakta; polis ekiplerinin yaptığı operasyona, uyuşturucu maddeler ele geçirilmesine, yakalanan şüphelinin uyuşturucu maddeyi kullandığı peruğun altına saklamış olmasına ilişkin görüntülerle devam ederek sonlanmaktadır. Spiker sunumu sırasında arka ekranda ‘Öyle Bir Yere Sakladı ki’ ifadesi eşliğinde haberin görüntüleri verilmektedir (Atv Haber, 2020a). Haberin başındaki bu ifade, merak uyandırıcı ve uyuşturucunun saklandığı yerin şaşırtıcılığını/ ilginçliğini vurgulayan bir yapıdadır.

Görsel 19: Haberden Bir Kesit

Görsel 20: Haberden Bir Kesit

Görsel 21: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 19, 20, 21): Atv Haber, 2020a

Haberin konusu; polis ekiplerinin Gaziantep’te uyuşturucu operasyonu yapması, bu operasyonda uyuşturucu maddeler ele geçirilmesi ve yakalanan şüphelilerden birinin uyuşturucu maddeyi kullandığı peruğun altına saklamış olmasıdır. Haber, “Öyle Bir Yere Sakladı ki” metniyle verilen görüntüler eşliğinde spikerin, ‘Yani artık kaçış yok. Başkaları

için de kaçış yok. Gaziantep polisi uyuşturucu satıcılarına geçit vermiyor. Kentte bir operasyon düzenledi ekipler. Kilolarca uyuşturucu madde ele geçirdi ve 24 şüpheliyi gözaltına aldı. O şüphelilerden biri bakın uyuşturucuyu nereye saklamıştı!’ şeklindeki sunumuyla başlamakta; polislerin operasyon yaptığı, uyuşturucu maddeler ele geçirildiği, konvoy hâlindeki polis araçlarının geçtiği, polis ekiplerinin şüphelinin peruğunu kaldırdığı ve peruğun altından uyuşturucu madde çıktığı görüntülerle devam etmektedir (Atv Haber, 2020a). Spiker sunumunda; ‘kaçış yok’, ‘geçit vermiyor’ gibi ifadelerle polisin uyuşturucuyla mücadeledeki kararlılığına, ‘kilolarca’ ifadesiyle ele geçirilen uyuşturucu miktarının fazlalığına, ‘bakın uyuşturucuyu nereye saklamıştı!’ gibi izleyicide merak uyandırıcı bir ifadeyle uyuşturucunun ilginç bir yerde saklandığına vurgu yapılmıştır. Bu noktada, polisin uyuşturucu satıcılarıyla mücadelesine ve yakalanan şüphelinin uyuşturucu maddeyi sakladığı yere dikkat çekilmektedir.

Haberin seslendirildiği perfore bölümünde; yakalanan şüphelinin uyuşturucu maddeyi peruğunun altına saklaması, polis ekiplerinin peruğu kaldırarak uyuşturucu maddeyi bulmaları, polis ekiplerinin yaptığı operasyon, operasyonla uyuşturucu maddeler ele geçirilmesi ve polis araçlarının konvoy hâlindeki geçişi gösterilmektedir. Tüm bu görüntüler, “(Polis ekipleri görüntülerin başında ve sonunda yakalanan şüphelinin kullandığı peruğu kaldırarak uyuşturucu maddenin saklandığı yeri göstermekte ve -Protez saç içerisinde- ifadesini kullanmaktadır). Uyuşturucu tacirleri yine şeytanın bile aklına gelmeyecek bir yonteme başvurdu ama bu yöntem de polisin dikkatinden kaçmadı. Gaziantep polisi kentte uyuşturucu operasyonu düzenledi. Kilolarca uyuşturucu madde ele geçirildi. Şüphelilerden birinin uyuşturucu maddeyi saklamak için başvurduğu yöntemse polisi bile hayrete düşürdü. O şüpheli yakalanmayacağını sanıp uyuşturucu maddeyi peruğun altına gizlemişti ama fayda etmedi. Operasyonda 24 kişi gözaltına alındı.” seslendirmesiyle verilmektedir (Atv Haber, 2020a). Bu bölümde; ‘uyuşturucu tacirleri yine şeytanın bile aklına gelmeyecek bir yonteme başvurdu’, ‘uyuşturucu maddeyi saklamak için başvurduğu yöntemse polisi bile hayrete düşürdü’ gibi ifadelerle yakalanan şüphelinin uyuşturucu maddeyi peruğun altına gizlemek gibi sıra dışı, şaşırtıcı bir yol izlemesi; ‘kilolarca’ ifadesiyle de ele geçirilen uyuşturucu miktarının fazlalığı vurgulanmaktadır. Burada ‘şeytanın bile aklına gelmeyecek’, ‘kilolarca’, ‘hayrete düşürdü’ gibi ilgi çekici ve abartılı ifadeler kullanılmıştır. Görüntülerin aktığı ve seslendirmenin yapıldığı sırada ‘Peruğun Altından Uyuşturucu Çıktı’, ‘Öyle Bir Yere Saklamış ki...’ (Atv Haber, 2020a) şeklinde anlatımı destekleyen, ilgi çekici ve şaşkınlık

uyandırıcı kuşak metinleri kullanılmıştır. Haberde uyuşturucuyla mücadele teması; polis ekiplerinin uyuşturucu operasyonu yapması ve kilolarca uyuşturucu madde ele geçirmesi, yakalanan şüphelinin uyuşturucu maddeyi kullandığı peruğa saklaması, şüphelinin bu saklama yönteminin hayrete düşürücü ve şeytanın bile aklına gelmeyecek nitelikte oluşu gibi ilgi çekici noktalar üzerinden işlenmiştir.

Haber görüntüleri genel olarak hızlı bir şekilde akmakta, polis ekiplerinin yakalanan şüphelinin peruğunu kaldırarak uyuşturucu maddeye ulaştıkları anlar iki kez gösterilerek (Atv Haber, 2020a) yine bu noktaya dikkat çekilmektedir. Uyuşturucu maddenin peruğun altına gizlenmesi hususunun; spiker sunumunda, seslendirmede, görüntülerde ve kuşak metinlerinde yer alarak haberin geneline yayılmış durumda olduğu görülmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda haberin; uyuşturucuyla mücadele temasını magazinsel boyutta işlediği, şaşkınlık ve heyecan odaklılık içerdiği görülmektedir.

Görsel 22: Haberden Bir Kesit

Görsel 23: Haberden Bir Kesit

Görsel 24: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 22, 23, 24): Atv Haber, (2020a).

5.3.5. Atv Ana Haber- “Damdaki torbacı polisten kaçtı ama dronedan kaçamadı!”

Atv Ana Haber’in 1.39 dakikalık haberi, spiker sunumuyla başlamakta; polis ekiplerinin dronla takip yapmaları, yaptıkları operasyon ve aramalar, operasyon mahallindeki kovalamaca ve çatıya çıkan uyuşturucu satıcısının drone takibiyle yakalanmasına ilişkin görüntülerle devam ederek sonlanmaktadır. Spiker sunumu sırasında arka ekranda, yapılan operasyona ilişkin görüntülerden oluşan bir görsel gösterilmektedir (Atv Haber, 2020b).

Görsel 25: Haberden Bir Kesit

Görsel 26: Haberden Bir Kesit

Görsel 27: Haberden Bir Kesit

Görsel 28: Haberden Bir Kesit

Görsel 29: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 25, 26, 27, 28, 29): Atv Haber, (2020b).

Haberin konusu; polis ekiplerinin uyuşturucu satıcılarına yönelik operasyon yapması, operasyon mahallinde aramalar yapılması ve kovalamacalar yaşanması, tüm bunların polis dronuyla görüntülenmesi ve kaçmak için çatıya çıkan uyuşturucu satıcısının drone sayesinde yakalanarak gözaltına alınmasıdır. Haber, arka ekranda gösterilen operasyon görüntülerine ilişkin görsel eşliğinde spikerin 'Ve bir polis operasyonu... Gaziantep'te düzenlenen operasyonda 5 mahallede 23 uyuşturucu satıcısı gözaltına alındı. Böyle anlatınca dile kolay geliyor ama şüphelilerden biri polisi çok uğraştırdı. Mahallenin abluka altına alındığını görünce çatıya çıktı, damdan dama atlayarak kuşatmayı delmeyi, kaçmayı planlıyordu ama polis dronunu hesaba katmamıştı. Çünkü görüntüleniyordu, aslında hiçbir yere gidememişti.' şeklindeki sunumuyla başlamakta; polis ekiplerinin operasyon yaptığı, aramalar ve kovalamacalar gerçekleştiği, çatıya çıkan uyuşturucu satıcısının yakalandığı görüntülerle devam etmektedir (Atv Haber, 2020b). Spiker sunumunda; 'böyle anlatınca dile kolay geliyor', 'abluka', 'kuşatma' gibi ifadelerle polis ekiplerinin operasyonun zorluğuna ve kapsamına, 'çatıya çıktı', 'damdan dama atlayarak' ifadeleriyle de uyuşturucu satıcısının kaçmak için operasyon sırasında çatıya çıkmasına ve çatıdaki yakalanmama uğraşına vurgu

yapılmaktadır. Bu noktada, zor ve büyük bir operasyon olması, uyuşturucu satıcısının kaçmak için çatıya çıkması ve çatıdaki hareketlerine dikkat çekilmektedir.

Haberin seslendirildiği perfore bölümünde; polis ekiplerinin uyuşturucu satıcılarına yönelik yaptığı operasyon, yapılan aramalar ve gözaltılar, drone kullanılarak yapılan takip, bir uyuşturucu satıcısının yakalanmamak için çatıya çıkması ve sonrasında ekiplerce yakalanması gösterilmektedir. Tüm bu görüntüler, *'Damdan dama atladı, izini kaybettirmeye çalıştı ama dronedan kaçamadı. Bir sokak arasında kısıvrak yakalandı. Gaziantep'te bir uyuşturucu satıcısı, mahallesinde operasyon düzenleyen polisleri gördü. Tüm sokaklar polis ablukasına alınmıştı. Kaçamayacağını anlayınca çatıya çıktı ancak operasyonda dronelar kullanılıyordu. O farkında değildi ama insansız hava aracı her adımını takip ediyordu. Polisler, kaçan uyuşturucu satıcısının peşine düştü. Şüphelinin kaçıışı uzun sürmedi, kovalamaca bir sokakta son buldu. Gözaltına alınan şüpheli tutuklandı.'* seslendirmesiyle verilmektedir (Atv Haber, 2020b). Bu bölümde; 'damdan dama atladı', 'izini kaybettirmeye çalıştı', 'kısıvrak yakalandı', 'polis ablukası', 'peşine düştü' gibi haber anlatısını güçlendirici ve ilgi çekebilecek ifadelerle uyuşturucu satıcısının çatıda yakalanmamak için verdiği uğraşa ancak polislerin takibiyle kaçmasına imkân olmayacak biçimde yakalanmasına, operasyon mahallinin tamamen polis kontrolüne alınmasına vurgu yapılmaktadır. Seslendirme ve görüntüler öncesinde drone takibi, operasyon, uyuşturucu madde aramaları, şüphelinin çatıya çıkması ve gözaltına ilişkin anlar *'Damdaki Torbacı...'* kuşak metniyle, gerilim müziğiyle ve hızlandırılmış şekilde de verilmiştir. Ayrıca haber görüntülerinde kovalamaca, yakalama ve gözaltına alma anlarında polis ekiplerinin *'Arkadan', 'Bu bu tamam al, sen al aranan şahıs', 'Gir oraya', 'Sen nerede oturuyorsun?, Tamam bu bu', 'Etkisiz hâle getirin bırakmayın hedef şahsımız o', 'Damdan mı geçtin?'* (Atv Haber, 2020b) şeklindeki haberin etkileyciliğini arttırmaya dönük konuşmaları da verilmektedir. Görüntülerin aktığı ve seslendirmenin yapıldığı sırada *'Damdaki Torbacı...', 'Dama Kaçtı, Drone'dan Kaçamadı', 'Drone Buldu, Polis Yakaladı'* (Atv Haber, 2020b) şeklinde anlatımı destekleyici ve dikkat çekici kuşak metinleri kullanılmıştır. Haberde uyuşturucuyla mücadele teması; abluka, kuşatma, şüphelinin dama çıkması, takip edilmesi, damdan dama atlaması ve yakalanması; operasyonda drone kullanılması gibi ilgi çekici ifade ve noktalar üzerinden işlenmektedir.

Haber görüntüleri hızlı bir şekilde akmakta; bir kısımda hızlandırılarak verilen drone takibi, operasyon, uyuşturucu madde aramaları, şüphelinin çatıya çıkması ve gözaltına ilişkin anlar mavi-kırmızı siren lambası efektiyle verilerek (Atv Haber, 2020b) olayın polisiye yönü pekiştirilmekte ve heyecan düzeyi arttırılmaktadır. Ayrıca çatıya çıkan uyuşturucu satıcısının

çatıdaki anları kırmızı ok ve kırmızı çemberle birçok kez gösterilmekte (Atv Haber, 2020b) ve yine bu noktaya dikkat çekilmektedir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde, öyküleyici bir anlatıma sahip olan haberin; izleyicide seyir zevki, heyecan ve haz oluşturmaya dönük bir yapıda olduğu görülmektedir.

Görsel 30: Haberden Bir Kesit

Görsel 31: Haberden Bir Kesit

Görsel 32: Haberden Bir Kesit

Görsel 33: Haberden Bir Kesit

Kaynak (Görsel 30, 31, 32, 33): Atv Haber, (2020b).

6. Sonuç

Gösteri çağı; gerçekliğin gösteri odaklı olarak biçimlendirilmesi ve gösteri etkisinde yeni bir gerçekliğin ortaya çıkarak hüküm sürmesine karşılık gelmektedir. Bu çağda gösteri, hayatın her alanına etki etmekte ve tüketimi öncelemekte; gerçek olanın yerine temsiller/imaclar öne çıkmakta ve gösteri, bir toplumsal ilişki biçimine dönüşmektedir. Gösteri çağının gerçeklerinin etkisindeki gösteri toplumlarında; görüntüler ve imaclar hüküm sürmekte, gerçek olan silikleşmekte ve dikkatler gerçek olandan uzaklaşarak gösterinin gerçeğine yönelmektedir.

Toplumsal işleyiş üzerinde büyük bir güç olan gösteri, medya söylemini de etkilemekte ve medyada gösteri etkisinde bir gerçeklik oluşturulmaktadır. Aynı zamanda bu gerçeklik, gösteri kültürünün üretilmesinde önemli role sahiptir. Arık da (2013: 83) bu durumu, medyanın gösteri toplumunun inşasındaki en önemli güç olduğu, televizyonun gösteri kültürünü üreten ve kontrol eden en önemli merkez olduğu ve televizyonun kendi karakteristik yapısıyla, gösteriye uygun olarak gerçekliği yeniden ürettiği ve aktardığı şeklinde açıklamaktadır. Araştırmada, gösteri çağı gerçeklerinin medyadaki etkisinin, uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin televizyon haberleri üzerinden ortaya koymak amaçlanmış ve Show Ana Haber ile Atv Ana Haber’de yayınlanan haberler analiz edilmiştir. Analiz edilen haberlerin, gösteri odaklı bir gerçeklikle kurulduğu; uyuşturucuyla mücadelenin izleyicide genel anlamda haz, heyecan, gerilim, şaşkınlık uyandırıcı ve eğlendirici/ güldürücü bir anlatım tarzıyla işlendiği görülmüştür. Ayrıca uyuşturucu maddelerin ülkedeki varlığı, dolaşımı gibi konularda uyarıcı/eleştirel tarzda herhangi bir bilgiye/söyleme rastlanmamaktadır. Görüntü ve metinlerde öne çıkarılan konular/ noktalar ve kullanılan ifadeler; hızlı bir şekilde sunulmakta ve genellikle sansasyonel, seyir zevki oluşturmaya ve magazinselliğe yönelik bir yapıdadır. Bu şekilde bir medya ürünü olan haberi, izleyicinin tüketmesi ve izlenilirliğin/ reytingin artması amaçlanmaktadır. Cereci’ye göre de, birer ticari kuruluş olan televizyon kanalları, izlenmeyi arttırmak ve daha fazla kazanç sağlamak için çok izlenen bir program türü olan haber bültenlerini; eğlendirici, ilgi çekici, şaşırtıcı, merak ve heyecan uyandırıcı bir anlatım biçimiyle hazırlamaktadır (Cereci, 2013: 20). Bu durum, izleyiciyi mücadele edilen sorundan uzaklaştırma, sorunu fark etmeme/görmeme gibi riskler taşıyabilmektedir. Bu türden bir yayıncılık anlayışının; mücadele edilenin, toplumların geleceğini karartıcı nitelikte bir sorun olarak uyuşturucu olduğunu fark ettiremeyebilme, izleyiciyi bu gerçekten uzaklaştırabilme durumu ortaya çıkmaktadır. Mücadele edilen büyük bir mesele olarak uyuşturucu, medya gösterisiyle gölgelenebilmekte; izleyici odağı uyuşturucu sorununa değil, gösteri boyutuna yönelebilmektedir. Uyuşturucuyla mücadelenin bu şekilde temsili, mücadelenin önemini ve taşıması gereken ciddiyeti zafiyete uğratabilmekte ve uyuşturucuya ilişkin risk algısını da azaltabilmektedir. Cereci (2013: 21-22), televizyonun bireyleri yönlendirebilecek ve toplumda model oluşturabilecek güçte bir araç olduğunu; televizyon haberlerinin toplum içerisindeki işlevini yerine getirebilmesi, izleyicilerin gündeme ve toplumsal yapıya katılabilmesi ve olaylar/gelişmeler üzerine düşünmeye yönlendirilmesi için herhangi bir çıkar gözetmeden, tarafsız ve yalın bir dil kullanılması

gerektiğini belirtmektedir. Medyanın, özellikle de böylesine önemli konularda topluma gösteri etkisinden uzak şekilde gerekli bilgilendirmeleri ve yönlendirmeleri yapması, bilgiyi gösterinin gölgesinde bırakmadan aktarması ve gerekli bilgilerle konuya ilişkin kamuoyu oluşmasını sağlaması medya etiği açısından da önemli bir husustur.

Bunun yanında uyuşturucu, çocuklar ve gençler başta olmak üzere toplumun birçok kesimini tehdit eden ve kapsamlı mücadele gerektiren bir sorundur. İlgili kurumlar, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, medya vb. yapılar ile vatandaşların, kararlılıkla ve ortak hareket ederek üzerine gitmesi gereken önemli bir konudur. Kolluk kuvvetlerinin yaptığı uyuşturucu operasyonlarının yanında çocuklar ve gençler başta olmak üzere vatandaşları bu maddelerden uzak tutacak, bu maddelere yaklaşımlarını önleyecek kapsamlı uyarıcı-bilgilendirici adımların atılması büyük önem taşımaktadır. Uyuşturucuyla mücadele, yalnızca kolluk kuvvetlerinin operasyonlarıyla sınırlı bir konu olmayıp; toplumsal yaşamda bireylerin kendilerini bu maddelerden sakınmalarını, bunlara yönelmemelerini sağlayıcı tedbirlerin alınmasını da gerektirmektedir. Gezen'e göre, kitle iletişim araçları, toplum sağlığına ilişkin bilgilerin geniş kitlelere ulaştırılmasında ve bireylerin olumlu sağlık davranışı geliştirmelerinde oldukça etkin bir konumdadır (Gezen, 2018: 483). Bu bağlamda kitle iletişim araçları, uyuşturucuya ve uyuşturucuyla mücadeleye dikkat çekilecek, bu konuda topluma bilgilendirici, uyarıcı ve farkındalık oluşturunca bilgiler ve mesajlar verilecek en etkin mecralardır. Bu açıdan ana haber bültenleri de televizyonun en çok izlendiği saat aralığında oluşu ve geniş kitlelere seslenebilmesiyle uyuşturucuyla mücadelede çok etkili bir biçimde kullanılabilecek yayınlardır. Bu yayınlarda; gösteri odaklılıktan uzak bir anlayışla, uyuşturucuyla tam anlamıyla mücadele edebilmek, bireylerin uyuşturucu maddelerden uzak durması/ bu maddelere yönelmemesi, çocuklar ve gençler için riskin görünür kılınması adına bilgiler ve mesajlar verilmesi önemli görülmektedir. Bu durum medyanın, özellikle çok izlenen saatlerdeki ana haber bültenleri gibi yayınlarında, böylesine önemli bir konuda kamusal sorumluluk taşıması ve bu yönde gerekli adımları atması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Altunay, A. (2012). Evdeki dünya: Televizyon. N. Bayram (Ed.), *Toplum ve iletişim* (ss. 105–125) içinde. Anadolu Üniversitesi.
- Arık, E. (2013). Gösteri çağı'nda televizyon haberciliği. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi*, 11, 83–103.
- Atv Haber. (2020a). *Uyuşturuculu peruk!* <https://www.youtube.com/watch?v=MuiJrHJtk0I>
- Atv Haber. (2020b). *Damdaki torbacı polisten kaçtı ama droneden kaçamadı!* <https://www.youtube.com/watch?v=tnL99GZKgt0I>
- Avcı, C. (2020). Bir televizyon eğlencesi: Mizah teorileri açısından *Güldür Güldür Show*. *UHAD–Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 39–55.
- Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi. (2023). *Avrupa uyuşturucu raporu 2023: Eğilimler ve gelişmeler*. https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-situation-in-europe-up-to-2023_tr
- Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu.(t.y.). *Uyuşturucu bağımlılığı*. <https://bmyk.gov.tr/TR-67180/uyusturucu-bagimliliği.html>
- Birleşmiş Milletler Türkiye. (2024). *Dünya uyuşturucuyla mücadele günü raporu: Uyuşturucu kullanımındaki artışa ve kaçakçılığın yükselişine dikkat çekiyor*. <https://turkiye.un.org/tr/272510-dünya-uyusturucuyla-mücadele-günü-raporu-uyu-ş-tu-rucu-kullanımındaki-artışa-ve-kaçakçılığın>
- Büyüktuncay, M. (2009). Demokratik idealden gösteri toplumuna: Don DeLillo'nun *Mao II* adlı eserinde birey, yazar ve terörist ilişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 33–67.
- Cereci, S. (2013). Türkiye'deki televizyon kanallarında yayınlanan haber bültenlerinde dilin kullanılma biçimi: Masalsı anlatım. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 7–24.
- Çalık, D., & Toker, G. (2016). Ekran çağı insanı ve dijital toplum. *XXI. Yüzyılda Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri* içinde (ss. 1–9). Ankara.

- Debord, G. (2021). *Gösteri toplumu* (A. Ekmekçi & O. Taşkent, Çev.). Ayrıntı Yayınları. (Orijinal çalışma 1967)
- Dışişleri Bakanlığı. (t.y.). *Türkiye'nin uyuşturucu ile mücadelesi*. https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-uyusturucu-ile-mucadelesi_tr.mfa
- Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı. (t.y.). *Misyon, vizyon ve temel değerler*. <https://www.narkotik.pol.tr/vizyonumuz>
- Erdoğan, Ş. B. (2021). Görsel kültürün küresel kültüre dönüşmesinde kitle iletişim araçlarının rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 109–126.
- Gezen, A. K. (2018). Uyuşturucu bağımlılığının yazılı basında temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 47, 467–485.
- Gezgin, S. (2017). Gözetimi ve magazini sıradanlaştıran bir araç olarak sosyal medya. S. Gezgin & A. E. İralı (Ed.), *Yeni medya analizleri* (ss. 11–32) içinde. Eğitim Yayınevi.
- Güllüoğlu, Ö. (2012). Bir kitle iletişim aracı olarak televizyonun popüler kültür ürünlerini benimsetme ve yayma işlevi üzerine bir değerlendirme. *Global Media Journal*, 2(4), 64–86.
- Günerigök, M. (2018). Gösteri toplumu, tarihselcilik ve sekülerleşme. *Sosyoloji Divanı*, 6(11), 213–225.
- Güneş, B. (2014). *Teşhir iletişimi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güven, S. K., & Kar, A. (2010). Medyanın seyirlik sunakları: Yarışma programları. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 16(61), 17–32.
- Jandarma Genel Komutanlığı. (t.y.). *Kolluk etik ilkeleri*. https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/Kolluk_Etik_Ilkeleri/Kolluk_Etik_Ilkeleri.pdf
- Kaya, S. (2017). Guy Debord'un *Gösteri Toplumu* adlı çalışması bağlamında mekân ve modanın tüketim unsuru olarak incelenmesi. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(3), 818–830.

- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323–343.
- Özgür, Ö., Çifçi, E. G., Ceyhan, M. Ş., Kocadaş, B., & Kılıç, M. (2011). Gönülsüz medyatikler: Gazetelerde yer alan haberler bağlamında medya ve madde bağımlısı çocuklar. *Uluslararası Risk Altındaki ve Korunması Gereken Çocuklar Sempozyumu Bildirileri* içinde (ss. 435–450). Ankara.
- Postman, N. (1994). *Televizyon: Öldüren eğlence – Gösteri çağında kamusal söylem* (O. Akınhay, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Show Ana Haber. (2023a). *Bastonlu dede uyuşturucu kuryesi çıktı!* <https://www.youtube.com/watch?v=FPiIUvYNWwE>
- Show Ana Haber. (2023b). *Torbacının “uyuz” müşterisi!* <https://www.youtube.com/watch?v=DuSCRWKd4-Y>
- Show Ana Haber. (2025). *“Çilek” lakaplı uyuşturucu baronu yakalandı.* https://www.youtube.com/watch?v=8Bo_MAsWeA0
- Sözbilir, M. (2009). *Nitel veri analizi*. <https://fenitay.wordpress.com/wp-content/uploads/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-analizi.pdf>
- Şeker, M. (2007). Televizyon haberciliğinde küresel format ve haberciliğe etkileri. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(4), 36–44.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye Psikiyatri Derneği. (t.y.). *Uyuşturucu madde bağımlılığı*. <https://psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/45/uyusturucu-madde-bagimliliği>
- Utma, S. (2020). İletişim çağında medya ve kültür etkileşimi: Medyatikleşen kültürler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 39–52.
- Vardar, S. (2018). Sanal anlatıcının eleştirisi: Gösteri çağında tarihyazım tartışmalarına bir katkı. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 24(93), 207–232.
- Yeşilay. (t.y.). *Madde bağımlılığı nedir?* <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/madde-bagimliliği>

Yıldız, A. (2023). İnternet çağında gösteri toplumu ve popüler annelik. *İNŞA – İnsan ve Şehir Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 95–113.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışma tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar, çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir. Görseller kamuya açık haber içeriklerinden alınmıştır.